

ματος μελανοπρασίνου, κατωτέρως ποιότητας. Ἡ σαπωνοποίησις γίνεται κυρίως διὰ σόδας συνήθως ἀγγλικῆς, ἣν μεταποιοῦσιν εἰς καυστικὴν δι' ἀσβέστου, κροκοῦσι δὲ πρὸς τοῦτο δύο στατῆρας ἀσβέστου εἰς ἕν βαρέλιον σόδας, ἀλλ' ἐπίσης μεταχειρίζονται καὶ τὴν ἔτοιμον ἐξ Εὐρώπης φερομένην καυστικὴν σόδαν. Ἐπὶ τῆς νήσου ὑπάρχουσιν ἐν ὄλῳ ὑπὲρ τὰ 47 σαπωνοποιεῖα, ὧν ἡ ἑτησία παραγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 11.600.000 χιλιόγραμμα. ἤτοι 206,000 στατῆρας σάπωνος, ἐν ὑπὲρ τὰς 100,000 στατῆρας ἐξάγονται εἰς τὸ ἔξωτερικὸν πωλούμεναι πρὸς 132—164 γρόσια ἕκαστον. Καὶ τοὺς μὲν πυρηνελαιοσάπωνας καταναλίσκει κυρίως ἡ Θεσσαλονικὴ καὶ τὰ παράλια τῆς Ρούμελης, οἱ δ' ἑλαιοσάπωνες διὰ Κωνσταντινουπόλεως μεταφέρονται εἰς διάφορα μέρη τῆς Τουρκίας, Βουλγαρίας καὶ Βλαχίας, διὰ τοῦτο καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ σαπωνοποιεῖα τῆς νήσου ἔχουσιν ὑποκαταστήματα καὶ τακτικούς ἀνταποκριτὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Πρωτεύει δὲ εἰς τὴν σαπωνοποιεῖαν ὁ Ποταμὸς (1) ἔχων περὶ τὰ 16 σαπωνοποιεῖα παράγοντα ἑτησίως 80,000 σάκκους ἤτοι 120,000 στατῆρας σάπωνος. Ἐξ ὄλων τῶν ῥηθέντων σαπωνοποιεῶν δύο ἐργάζονται δι' ἀτμοῦ ἐν τῇ μάζῃ τοῦ σάπωνος διοχετευομένου, τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν τοῦ Hadkinson ἐν Παμφύλοις καὶ τὸ τῶν ἀδελφῶν Βουλαῶ ἐν Ποταμῷ.

Ἐλαιοτριβεῖα δὲ ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς νήσου κατὰ τὸ 1888 18 ἀτμοκίνητα ὀλικῆς δυνάμεως 290 ἵππων, παράγοντα 180,000 χιλιόγραμμα ἐλαίου κατὰ 12—24 ὥρας ἀναλόγως τῆς ἐσοδείας, σήμερον δὲ ὑπάρχουσι περὶ τὰ 23 τοιαῦτα, ὧν 5 ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μνημονευθέντι Ποταμῷ. Τούτων τὸ τῶν ἀδελφῶν Βουλαῶ (2) κέκτηται καὶ ἐκφλοιωτικὴν μηχανήν (depulpeur), δι' ἧς χωρίζεται ὁ πυρὴν τῆς σαρκὸς τῆς ἐλαίας, τὸ δὲ τοῦ Hadkinson ἐν Παμφύλοις ἔχει ἰδρῶσιν ἐσχάτως πλυντήριο, δι' οὗ πλύνονται αἱ ἐλαίαι πρὸ τῆς ἀλέσεως, ὡς καὶ ἀποθήκας λιθοκτίστους θολωτὰς θερμαινομένας δι' ἀτμοῦ, ἐν αἷς τὰ ἔλαια χωρίζονται εἰς λαπάντε κατὰ τὸν χειμῶνα. Ἐνταῦθα εἶναι περίστασις ν' ἀναφέρωμεν καὶ τὸ ἐλαιοκαθαρτήριο τοῦ κ. Α.

(1) Πλοῦσία, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ κωμόπολις πρωτεύουσα τῆς κοινότητος Πλωμαρίου, εἰς τὰ νότια τῆς νήσου ἐπὶ ὁμώνυμου ποταμοῦ μετὰ 2.000 οἰκιῶν, δυναμένη νὰ ὀνομασθῇ ὁ Πειραιεὺς τῆς Μυτιλήνης. Ἐπίσης ἐπισκεφθεὶς τὸν ποταμόν, εὗρον αὐτὸν πόλιν μικράν, ἀνθηρὰν ὑπὸ πᾶσαν ἔσπιν μὲν ἐν μόνον ἰσχυρῶς μειονέκτημα, ὅτι κεῖται ἐπὶ θέσεως ἀλιμένου.

(2) Τμήμα τῆς δυνάμεως τοῦ ἐργοστασίου τούτου ἐχρησιμοποιήθη ἐσχάτως εἰς ἄλλαν ὀρυκτοῦ τινος εὐρεθέντος ἐν τινι κτήματι κατὰ τὴν θέσιν Μιλίνα 1—11|2 ὥραν πρὸς Α τοῦ Ποταμοῦ ἀπέχουσαν, καὶ τὸ ὁποῖον ἐξελέγηθη ὡς τάλιχος (χρησίμος, ὡς γνωστὸν, εἰς νόθους τοῦ σάπωνος). Τὸ ὀρυκτὸν τοῦτο, οὐτινος δείγμα ἔφερον εἰς τὸ Μουσεῖον Ἀθηνῶν, εἶναι καθαρὸς πεταλωδῆς ἀσβεστοῦ τῆς.

Μεταξὺ ἐν Ποταμῷ. Εὐχόμεθα ὅπως τὸ ἐλαιοκαθαρτήριο τοῦτο, εὐρισκόμενον εἰσέτι ἐν δοκιμαίᾳ, προοδεύσῃ, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ χρῆσις ἐλαίων χημικῶς κεκαθαρμένων εἶναι παρ' ἡμῖν διὰ τὴν σαπωνοποιεῖαν (ἣτις πρὸ πάντων ἔχει τούτων ἀνάγκην) ἀσύμφορος καὶ πολυδαπανωτέρα ἢ ἡ χρῆσις φυσικῶς καθαρῶ (λαπάντε) ἐλαίου.

* *

Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω στατιστικῶν ἐξάγεται, ἡ βιομηχανία τοῦ ἐλαίου ἤρξατο ὁμολογουμένως ἀπὸ τινος προοδεύουσα ἐν Μυτιλήνῃ, ἀλλ' ὅμως καίτοι τὰ ἔλαια τῆς νήσου ὄντα ἀφθονα, δὲν εἶναι ἐν τούτοις καί, οἷος ἠδύναντο, ποιότητος, καθυστεροῦντα τὰ πλεῖστα (οὐχὶ πάντα) καὶ τῶν ἐλαίων τῆς Ἑλλ. Χερσονήσου, ὡς καὶ τῶν τοῦ Ἀἰθάλιου καὶ ἄλλων τῆς Ἀνατολῆς μερῶν. Ἡ αἰτία τούτου εἶναι ὅτι δυστυχῶς δὲν ἐδόθη εἰσέτι ἡ ἀπαιτουμένη προσοχὴ εἰς τὴν καλλιτέρευσιν τοῦ κυριωτέρου τούτου προϊόντος τῆς νήσου διὰ τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω παραγωγῆς τῆς καλλιέργειας καὶ θεραπείας τῶν ἐλαίων, καθὼς καὶ διὰ τῆς γενικῶς ἐπιμελοῦς ἐξαγωγῆς τοῦ ἐλαίου. Ἡ καλλιτέρευσίς τῆς ποιότητος τοῦ ἐλαίου θέλει βεβαίως ἐπιφέρει καὶ αὐξήσιν τῆς τιμῆς αὐτοῦ, ἣτις σήμερον δὲν εἶναι τόσο ἐυχάριστος, καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν πολλαπλασιασιν τοῦ ἐπὶ τῆς νήσου ἐκ τοῦ εἶδους τούτου τοῦ ἐμπορίου εἰσαγομένου πλοῦτου.

Μ. Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΝ ΓΝΩΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ
ΓΑΛΑΚΤΟΦΟΡΩΝ ΑΓΕΛΑΔΩΝ

Ἀπὸ πενήντα ἤδη ἐτῶν ἐν Γαλλίᾳ εἶχε δοθῆ σημασία εἰς τὴν μορφήν καὶ τὸ μέγεθος τοῦ περιναίου τῶν ἀγελάδων πρὸς διάκρισιν τῆς γαλακτοπαραγωγικῆς αὐτῶν δυνάμεως· καὶ διεκρίνοντο μάλιστα αὐταὶ ἐπὶ τῇ βίσει αὐτοῦ κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Guignon εἰς διαφόρους τάξεις, ὧν ἐκάστη περιελάμβανεν ἀγελάδας ἐχούσας ὀρισμένην ἰκανότητα παραγωγῆς γάλακτος. Ἐκτοτε εἶχε παραμεληθῆ σχεδὸν τὸ σύστημα τοῦτο, ὅτε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνεφάνη καὶ πάλιν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ βορείῳ Ἀμερικῇ, φαίνεται δὲ ὅτι ὁ χαρακτηρ οὗτος παρέχει ἄρκετὰ ἀσφαλῆς γνώρισμα πρὸς διάκρισιν τῆς γαλακτοπαραγωγικῆς δυνάμεως μιᾶς ἀγελάδος.

Ἐν ταῖς ἀγελάσι διακρίνομεν σαφῶς ἐν τῷ περιναίῳ τμήμα τι τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος ἀποτελοῦν εἶδος θυρεοῦ (écusson) καὶ περιοριζόμενον κάτωθεν ὑπὸ τῶν μαστῶν, ἀνωθεν ὑπὸ τοῦ αἰδοίου ἢ τῆς ὑποκειμένης αὐτῷ χώρας καὶ ἐκ τῶν πλαγίων ἐκ σειρᾶς τριχῶν βραχέων διευθυνομένων κατὰ διεύθυνσιν ἀντίθετον τῆς τῶν ἄλλων.

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ χαρακτηρος τούτου ὑπῆρξε τὸ

ἀποτέλεσμα ἐπισταμένων παρατηρήσεων, δι' ὧν ἀπεδείχθη ὅτι, ὅσοι μεγαλύτερα ἔκτασιν κατέχει τὸ τμήμα τοῦτο, τόσο περισσότερον ἀεπιτηγμένον εἶνε καὶ τὸ δίκτυον τῶν γλεβῶν, αἵτινες φέρονσι τὸ αἷμα εἰς τοὺς μαστικούς, καὶ συνεπῶς εἶνε μείζων καὶ ἡ ἐνέργεια τῶν μαστῶν πρὸς παραγωγὴν γάλακτος καὶ ἡ ἀγέλας ἐκείνη εἶνε μᾶλλον γαλακτοπαραγωγός.

Ὡστε ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ πορισθῶμεν ἀσφαλῆ γνωρίσματα περὶ τῆς γαλακτοπαραγωγικῆς δυνάμεως τῆς ἀγελάδος.

Ἐπάρχουσι καὶ ἄλλοι χαρακτῆρες, δι' ὧν ἀναγνωρίζεται μία καλὴ γαλακτοφόρος ἀγέλας, ταῦτα ὅμως ἀναπτύσσονται προοίσιος τῆς ἡλικίας, ἐν ᾧ τὸ μέγεθος καὶ ἡ μορφή τοῦ περιναίου εἶνε καθωρισμένα ἀπ' αὐτῆς ἔτι τῆς γεννήσεως καὶ δύναται δι' αὐτῶν ὁ βουφορδὸς νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰς μελλούσας καλὰς γαλακτοπαραγωγούς ἀγελάδας καὶ νὰ μὴ παραδῶσῃ ταύτας εἰς τὸ σφαγεῖον.

Ἄς προσέχωσι λοιπὸν οἱ διατρέφοντες ἀγελάδας πρὸς παραγωγὴν γάλακτος νὰ ἐκλέγωσιν τοιαύτας ἐχούσας ὅσον τὸ δυνατόν μείζων τὸ περιναίον.

N. Γ.

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΓΡΑΓΩΔΙΑΝ

(Συνέχεια. Βλ. προηγούμενον φύλλον.)

Ἄλλὰ τὸ νοστιμώτατον πάντων, τὸ ἐπιχείρημα ἐκεῖνο, οὐ ἐνώπιον ὠχρῶσι πάντα τὰ λοιπὰ καὶ ἀποσβέννυνται ὡς οἱ ἐωθινοὶ ἀστῆρες, ἀνατείλαντος καὶ διφρηλατοῦντος τοῦ ἡλίου, εἶνε ὁ ἐξῆς ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Μακράκης: «Τὴν δαρβινικὴν θεωρίαν τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρωπίου γένους διαψεύδει αὐτὸς ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος καὶ τῆς προσοικειώσεως ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει τὴν ἀξίωσιν ὅτι στηρίζεται» Διατί δὲ τοῦτο; Διότι «εἰ—τὰ ζῶα καὶ οἱ ἄνθρωποι εἶχον κοινὴν τὴν καταγωγὴν, ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος καὶ τῆς προσοικειώσεως ἔπρεπεν ἐπίσης νὰ ἦναι κοινός, καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα ἔπρεπε καὶ ἐξ ἀλλήλων νὰ γεννῶνται, καὶ ἀλλήλων τὰ προσόντα νὰ κληρονομῶσι καὶ νὰ προσοικειῶνται». Καταλαμβάνετε, φίλοι ἀναγνώσται, τίνα τρόπον ἐννοεῖ τὴν προσοικειώσιν (τὴν Anpassung ἢ adaptation, προσαρμογὴν) ὁ Ἑλλήνων ἀπάντων σοφώτατος συντάκτης τοῦ «Λόγου»; Ὡς πρόσληψιν ἢ πρόσκτησιν καὶ οὐχί, ὡς πάντες οἱ ἄλλοι ἐπιστήμονες καὶ λόγιοι, ὡς προσαρμογὴν πρὸς τοὺς ὄρους τοὺς περιέχοντος (*).

(*) Τὴν προσοικειώσιν καλεῖ Akkommodation ὁ σοφὸς Victor Carus, βλ. System der thierischen Morphologie.

Εἶδομεν δ' ἄλλαχού (σελ. 115) ὅτι ἡ προσοικειώσις λέγεται καὶ προσεθισμὸς (Angewöhnung).

Ἄλλ' ἔχει δίκαιον ὁ φιλόσοφος ἀνὴρ. Δὲν ἐδημοσιεύθη ἔτι ἐν τῷ «Προμηθεῖ» τὸ Θ' τοῦ Haeckel Μάθημα, ἔνθα περὶ προσοικειώσεως διεξοδικὸς γίνεται λόγος. Ἐξ ἐλέου λοιπὸν χριστιανικοῦ πρὸς τὴν ἐξοφωμένην φιλοσοφίαν φέρε διδάζωμεν αὐτὴν ἐνταῦθα τῆς προσοικειώσεως τὴν ἔννοϊαν συμφώνως τῷ Θ' τοῦ Haeckel Μαθήματι, καίτοι, ἂν ἡ φιλοσοφία εἶχε κοινοτάτης ἐπιστημονικῆς εὐθύτητος περὶ τὴν ἀντίληψιν κόκκον, ἠδύνατο καὶ ἐκ τῶν μέχοι τοῦδε δημοσιευθέντων Μαθημάτων τοῦ περικλεοῦς φυσιοδίφου νὰ συναγάγῃ τὴν ἔννοϊαν τῆς προσοικειώσεως. Βλ., π.χ., Προμηθεῖ Β', σελ. 15

Κατὰ τὸν Haeckel λοιπὸν: «Κατ' αὐστηράν τοῦ πράγματος ἐξέτασιν ὀφείλομεν, ὡς ἐπὶ τῆς κληρονομικότητος, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς προσοικειώσεως νὰ διακρίνωμεν τὴν προσοικειώσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς πρὸς προσοικειώσιν ἰκνότητος. Λέγοντες προσοικειώσιν (adaptation) ἢ *illuōier* (variatio) ἐννοοῦμεν τὸ γεγονός ὅτι ὁ ὄργανισμὸς ἔσκεν ἐπιδράσεων τοῦ περιβάλλοντος ἐξωτερικοῦ κόσμου παραλαμβάνει νέας τινὰς ιδιότητας ἐν τῇ ἑαυτοῦ ζωικῇ ἐνεργητικότητι, τῇ συγχρίσει καὶ τῇ μορφῇ, —ιδιότητας, ἃς ἐκ τῶν γονέων αὐτοῦ δὲν ἐκληρονόμησεν· αἱ ἐπίκτητοι δὲ αὗται ἀτομικαὶ ιδιότητες ἀντιπαρίστανται ταῖς κληρονομικαῖς, ἃς οἱ γεννήτορες καὶ οἱ πρόγονοι μετεδίδασαν εἰς αὐτόν. Τούναντίον δὲ ὀνομάζομεν πρὸς προσοικειώσιν *ικαρότητα* (adaptabilitas, τὸ προσοικειωτόν, τὸ προσοικειώσιμον) ἢ *ικαρότητα* πρὸς ἀλλοιωσιν (variabilitas, τὸ ἀλλοιωτόν, τὸ ἀλλοιωσίμον) τὴν ἐν πᾶσι τοῖς ὄργανισμοῖς ἐνοικοῦσαν *ικαρότητα* τοῦ προσκτᾶσθαι τοιαύτας νέας ιδιότητας τῇ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἐπιδράσει (Γεν. Μορφ. II, 191)» — Ἐννοεῖτε, κριτικώτατε καὶ ἐλλογιμώτατε ἐπικριτὰ; Πείθεσθε λοιπὸν ἤδη ὅτι ποτιζετε τὴν κοινωμίαν «πικρίαν φωτοσβεστικὴν» καὶ οὐχί «γλυκύτητα φωτὸς οὐράνιου σβεννόντος τὰ τυφλωτικὰ φῶτα τῶν πυλῶν τοῦ ἄδου», οὐ εἴσθε δυστυχῶς ἐν τοῖς πλείστοις γνησιώτατον τέκνον καὶ θρέμμα;

Καὶ οὐ μόνον τῆς προσοικειώσεως ἢ προσαρμογῆς τὸν νόμον γελοιότατα παρενοεῖ ὁ κ. Μακράκης, κατέχων μόνος αὐτὸς τῆς παρανοήσεως ταύτης τὸ οἰκτρὸν προνόμιον, ἀλλὰ καὶ, ὁμοίως πρὸς πάντα τῆς δαρβινικῆς θεωρίης ἀμαθῆ, ἐνίσταται κατ' αὐτῆς, λέγων ὅτι, ἂν ἦτο ἀληθὴς ἡ θεωρία αὕτη, ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν καὶ νῦν τὴν ἐξ ἀλλήλων καταγωγὴν τῶν ἐνοργάνων μορφῶν, ἦτοι ὁ κ. Μακράκης νὰ γεννᾶται ἐκ τοῦ πιθήκου καὶ ἐκ τοῦ κ. Μακράκη πίθηκος. «Οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα, λέγει ὁ τοῦ Haeckel (!!!) ἐπικριτῆς, ἔπρεπε καὶ ἐξ ἀλλήλων νὰ γεννῶνται», εἰ εἶχον κοινὴν τὴν καταγωγὴν!!! Ἄλλὰ τὴν τοιαύτην ἀνόητον ὄλω ἐνστασιν μόνον ὁ κ. Μακράκης καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτῷ δύνανται νὰ ποιῶνται, νομίζοντες οἱ δυ-